

Eryk STRZELIŃSKI

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID: 0000-0002-5905-6514

## Aberracje w polskich zakładach penitencjarnych

**Streszczenie:** Historia więziennictwa jest określana mianem dewiacyjnej, co wynika z dwóch aspektów: kryminologicznego i izolacyjnego. Sięgająca czasów średniowiecza kara pozbawienia wolności w Polsce stanowi fundament Kodeksu karnego, który piętnuje osoby dopuszczające się przestępstw, umieszczając winnych w nadzorowanych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej placówkach penitencjarnych. Szereg aktów normatywnych oraz działalność formacji spotykają się jednak z kontrofensywą osadzonych, którzy chętnie wykorzystują każdą okazję, by zminimalizować uciążliwość kary lub wyrazić sprzeciw wobec wymiaru sprawiedliwości. W efekcie dochodzi do szeregu aberracji, które zakłócają proces resocjalizacji oraz zagrażają pozostałym członkom społeczności. Celem niniejszego artykułu jest kategoryzacja wspomnianego zjawiska.

**Słowa kluczowe:** system penitencjarny, więziennictwo, resocjalizacja, nieprawidłowości

### Wstęp

**K**luczowym komponentem Bezpieczeństwa Narodowego RP jest system bezpieczeństwa wewnętrznego, składający się z następujących podsystemów bezpieczeństwa: powszechnego, porządku konstytucyjnego oraz publicznego (Gierszewski, 2013, s. 86). System penitencjarny – podległy Ministerstwu Sprawiedliwości – wraz z tożsamą Służbą Więzienną jest elementem składowym ostatniego z wymienionych (Powałko, 2017, s. 178), gdzie obok pozostałych służb, inspekcji czy straży odpowiada za „ochronę życia, zdrowia, mienia obywateli oraz majątku narodowego i środowiska naturalnego przed bezprawnymi działaniami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie społeczeństwa” (Ziobro, 2018, s. 69). U szczytu struktury polskiego więziennictwa znajduje się Centralny Zarząd Służby Więziennej wraz z Dyrektorem Generalnym (*BIP. Struktura...*), który nadzoruje funkcjonowanie 6 ośrodków szkoleniowych, 15 okręgowych inspektoratów Służby Więziennej, 81 zakła-

dów karnych i 39 aresztów śledczych. Opiekę nad 73 035 osadzonymi (*Osadzeni...*, 2018, s. 3) w oparciu o przepisy ustawy o Służbie Więziennej (Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r.) sprawuje 27 209 funkcjonariuszy (*Zatrudnieni...*, 2018, s. 12) umundurowanej i uzbrojonej formacji z ponadstuletnią tradycją (Maleszyk, 2009, s. 11). Kontekst prawny kary pozbawienia wolności regulują takie akty normatywne jak np.: Kodeks karny, Kodeks wykroczeń, Kodeks postępowania karnego oraz kluczo- wy w organizacji logistyczno-infrastrukturalnej polskich więzień Kodeks karny wykonawczy (Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.). Powyższy dokument dokonuje klasyfikacji więźniów ze względu na wiek, płeć, stopień demoralizacji, rodzaj przestępstwa, wymiar kary i program resocjalizacji. By przeciwdziałać zachowaniom niepożądanym, zagrażającym bezpieczeństwu osadzonych oraz funkcjonariuszy Służby Więziennej, ustawodawca przewidział następujące imperatywy: zakaz hazardu, spożywania środków odurzających, kontaktów między celami, zmiany wizerunku uniemożliwiającej identyfikację (również tatuażu), członkostwa w subkulturze przestępczej, wszelkiej niesubordynacji oraz szantażu wobec strażników przez odmowę posiłku lub autoagresję.

Celem niniejszej pracy jest charakterystyka aberracji występujących na terenie polskich jednostek penitencjarnych, ze szczególnym uwzględnieniem praktyk zakazanych. Artykuł ma charakter przeglądowy, a przyjętą metodą badawczą jest analiza treści raportów Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej, pogłębiona o literaturę dotyczącą omawianej problematyki oraz artykuły prasowe. Autor stawia następujące pytania badawcze: Które z elementów rutyny penitencjarnej stanowią newralgiczny punkt systemu? W jaki sposób więźniowie adaptują swoje działania do obowiązujących imperatywów normatywnych? Czy winę za odchylenia systemowe ponoszą wyłącznie osadzeni? Hipotezę badawczą stanowi założenie, że absolutna eliminacja aberracji w obrębie więziennych murów w praktyce ma charakter iluzoryczny.

## **Kontrabanda i przemyt**

Kodeks karny wykonawczy gwarantuje więźniom prawo do spotkań z najbliższymi oraz otrzymywania paczek. Kara pozbawienia wolności przewiduje możliwość ograniczenia tudzież szczegółowej weryfikacji powyższych w celu eliminacji działań niezgodnych z obowiązującym aktem normatywnym (Ustawa z 6 czerwca 1997 r.). Jednym

z kluczowych zadań Służby Więziennej jest zwalczanie przemytu oraz wykrywanie kontrabandy, co jest nie lada wyzwaniem, gdyż tylko w 2018 roku odnotowano 1302 jawne przypadki szmuglu zagrażającego porządkowi wewnętrznemu zakładów penitencjarnych (*Statystyka...*, 2018, s. 39).

Najpopularniejszym towarem deficytowym wśród więźniów jest alkohol, narkotyki oraz telefony komórkowe. Kluczem do efektywnego przemytu okazuje się chirurgiczna precyzja, kreatywność oraz minimalizacja pakunku, w związku z czym na przełomie lat pojawiło się wiele innowacyjnych rozwiązań, które mają na celu przechytrzenie strażników więziennych. Podstawowy fortel przemytników stanowi przekazywanie „fantów” przez wkomponowanie ich w paczki z żywnością, dlatego nikt nie dziwi już prezerwatywa z alkoholem (ewentualnie narkotyki bądź gryps) umieszczona w keczupie, słoiku z gołąbkami, sałatce warzywnej, zupce chińskiej, kielbasie, udkach z kurczaka czy nawet cebuli (Jaworski, 2006, s. 10).

Nie mniejszym zainteresowaniem cieszą się sprytnie zmodyfikowane przedmioty codziennego użytku. Ukrywanie kontrabandy w kosmytkach, gąbkach do mycia, mydelniczkach oraz książkach jest na tyle powszechnym zjawiskiem, że strażnicy wraz z psami tropiącymi radzą sobie doskonale. Problem stanowią wszelkie innowacje w postaci kart SIM/SD zaszywanych w metkach ubrań (Dutkiewicz), listy/skarpety nasączone środkami odurzającymi (*Telefony...*, 2020) narkotyki lub telefony umieszczane w podeszwach butów (*Próba...*, 2020; Lindert-Kuligowska, 2020) czy chociażby tabletki *extasy* we wkładach długopisów (*Od początku...*, 2020).

Oprócz powyższych, kontrabanda może trafić na teren zakładów karnych dzięki niedokładnej rewizji osobistej oraz tzw. „przerzutek”. Sztampowymi wydają się próby przemytu zakazanych przedmiotów w ustach, podwójnej odzieży czy opakowaniu papierosów, kiedy zestawimy je z opisanymi przez Zbigniewa Jaworskiego próbami przemytu narkotyków z wykorzystaniem żeńskich narządów płciowych lub protezy nogi (Jaworski, 2006, s. 9–11). Druga z wymienionych form – przerzutka – jest znacznie prostszym zabiegiem i polega na przerzuceniu kontrabandy przez więzienny mur, w efekcie strażnicy regularnie patrolują teren w poszukiwaniu małych pakunków czy zmodyfikowanych piłek tenisowych (Kowalczyk, 2020). Jeśli zakazany przedmiot udaje się przemycić, więzień staje przed kolejnym wyzwaniem – musi strzec kontrabandy, dekonspiracja oznacza dotkliwe konsekwencje, dlatego w celi na poczet

skrytki zostają odpowiednio zaadaptowane meble, dziury w ścianach, spluczki toaletowe, zakamarki kuchenne, belki u stropu, a nawet ptasie gniazda (Jaworski, 2006, s. 11).

## Przemoc i akty suicydalne

Rola systemu penitencjarnego nie skupia się wyłącznie na izolacji społecznej w myśl przepisów aktów normatywnych oraz dostępnej logistyki infrastrukturalnej. Służba Więzienna, przejmując nadzór nad osadzonymi, została zobligowana do traktowania więźniów w sposób humanitarny, gwarantujący poczucie bezpieczeństwa oraz skuteczną realizację programu resocjalizacji. Niestety, dewiacyjny charakter imperatywnej zbiorowości w połączeniu z perspektywą wieloletniego pozbawienia wolności często wyzwala w skazanych samoagresję, która przybiera trzy formy: odmowy przyjmowania pokarmu, okaleczeń oraz prób samobójczych (Błaszczuk, Orłowski, 2016, s. 32).

Największy odsetek z wymienionych w 2018 roku stanowiły próby samobójcze. Oficjalne statystyki mówią o 208 zarejestrowanych przypadkach – (dla porównania: 12 przypadków okaleczeń, 3 odmowy przyjmowania pokarmu (*Statystyka...*, 2018, s. 19), zdecydowana większość (92) dotyczyła recydywistów, zaraz potem na liście znalazły się osoby skazane po raz pierwszy (41) i młodociani przestępcy (5). Przyczyną targnięć na życie w przypadku dwóch ostatnich grup może być natłok emocji związany z izolacją bądź represje ze strony doświadczonych więźniów (Lizińczyk, 2014, s. 24), trudno jednak o trafną hipotezę dotyczącą tak wysokiego wskaźnika prób samobójczych w gronie recydywistów. Warto zauważyć, że najczęściej stosowanymi w Polsce aktami suicydalnymi są powieszenia, obrażenia głowy, podcięcie żył, rany klute, połykanie przedmiotów czy zażywanie zakazanych substancji (Michalska, Michalski, 2020, s. 46–52).

Odmowy przyjmowania pożywienia stanowią marginalny element więziennej autoagresji i dotychczas nie budziły kontrowersji, w przeciwieństwie do okaleczeń, które za Beatą Boćwińską-Kiluk dzielimy na „chlasty” (rany cięte np. brzucha, szyi, ręk), „połyki” (druty zakłócające działalność płuc), „kotwice (np. śrubki czy żyłki powodujące krwawienie przewodu pokarmowego), „wbitki” (implementacja ciał obcych do organizmu), „zasyпки” (wsypanie do oczu np. tłuczonego szkła, grafitu z ołówka), „upuszczanie krwi” oraz „wstrzyki” (iniekcje dożył-

ne np. kału, zsiadłego mleka) (Boćwińska-Kiluk, 2017, s. 126). Biuro Informacji i Statystyki Centralnego Zarządu Służby Więziennej wskazuje, że obok aktów o podłożu pozapenitencjarnym (170 przypadków: 74 recydywiści, 32 nowo osadzeni, 5 młodzież), najpopularniejszym powodem autoagresji w 2018 roku był sprzeciw wobec administracji penitencjarnej (*Statystyka...*, 2018, s. 20), jednocześnie oficjalne dane zaprzeczają konotacjom subkultury przestępczej z aktami suicydalnymi w latach 2016–2018.

Z kolei zestawienie „zdarzeń nadzwyczajnych” na pierwszy plan wysuwa zjawisko przemocy fizycznej, której w latach 2017–2018 doświadczyło blisko 2800 więźniów. Taka kolej rzeczy może wynikać z procesu stopniowej asymilacji, różnic interpersonalnych, nieporozumień w celach lub członkostwa w subkulturze przestępczej, zwanej grypsersą lub drugim życiem (Tomasz, Hejmej, 2015, s. 81). U szczytu wspomnianej podgrupy znajdują się „ludzie” (również: gity), których kodeks honorowy opiera się na brutalnej przemocy fizycznej oraz dominacji w stosunku do niższych członków nieformalnej struktury („cwele” i „frazierzy”), ze szczególnym okrucieństwem wobec pedofilów, gwałcicieli i dzieciobójców (*Piekło...*, 2012). „Ludzie” traktują wyżej wymienionych jako pozbawionych człowieczeństwa zwyrodnialców, dokonując licznych samosądów, co z pewnością ma przełożenie na fakt, że 115 osadzonych w 2018 roku brało udział w „drastycznych przejawach podkultury przestępczej” przez znęcanie się nad współwięźniami (*Statystyka...*, 2018, s. 39). „Drastyczne przejawy podkultury przestępczej” to charakterystyczne dla grypsersy elementy: specyficzny kodeks postępowania, żargon przestępczy, tatuaże wykonywane przy pomocy prymitywnych narzędzi zwanych „kolką” lub „dziargalką” oraz konspiracyjny system porozumiewania (zob. szerzej: Przybyliński, 2007; Moczydłowski, 2002).

## **Strażnicy więzienni**

Funkcjonowanie Służby Więziennej wynika bezpośrednio z rodzimej ustawy (Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r.), która reguluje strukturę formacji, proces rekrutacji, przywileje, obowiązki i system odpowiedzialności dyscyplinarnej, co w połączeniu z założeniami proceduralnymi, procesem resocjalizacji oraz relacjami z osadzonymi konstytuuje etos zawodowy strażnika. Konwergencja publikacji naukowych pozwala scharakteryzować wspomniane zjawisko jako wypadkową moralno-

ści zawodowej, profesjonalizmu, obiektywizmu, rzetelności, autonomii względem osadzonych, które wpływają na skuteczną diagnostykę oraz realizację programów penitencjarnych (Becker-Pestka, 2014, s. 51–55). Niestety obcowanie z odizolowaną społecznością kryminogenną może zdezawuować kodeks poszczególnych członków formacji, co zwyczajowo odbywa się przy udziale dwóch podstawowych czynników: presji osadzonych lub indywidualnych nadużyć.

Głównym zadaniem systemu penitencjarnego jest izolacja osadzonych od społeczeństwa przy wykorzystaniu dostępnej infrastruktury oraz strażników nadzorujących migrację osadzonych. Mimo że w 2018 roku odnotowano zaledwie dwa przypadki ucieczki z zakładu karnego typu półotwartego, liczba 263 ucieczek więźniów z miejsc zatrudnienia może budzić konsternację (*Statystyka...*, 2018, s. 36), szczególnie gdy sięgniemy do raportu dotyczącego Służby Wartowniczej (*Służba...*, 2019), zamieszczonego na stronie COSSW w Kaliszu. Dokument opisuje szereg zaniedbań, których dopuścili się wartownicy w trakcie służby, od przysypiania, czytania książek, przez lekceważenie osób gromadzących się pod murami zakładu karnego w celu przemytu zakazanych przedmiotów lub informacji utrudniających przebieg trwających procesów sądowych. Pojawiają się również opisy niezauważonych ucieczek przy pomocy kul ortopedycznych i haka, 70-centymetrowej dziury w ścianie, przejścia osadzonego 10 metrów od patrolówki czy opuszczenia budynku przez okno pralni. W przypadku konieczności użycia broni również występowały niewytłumaczalne ekscesy – broń wypadła strażnikowi z dłoni, strzelał niecelnie albo z niewiadomych przyczyn zużywał dostępną amunicję do ataku na wyjeżdżający konwój policyjny, co wymagało interwencji oddziału antyterrorystycznego.

Każde z wymienionych przewinień wiąże się z odpowiedzialnością dyscyplinarną strażników, którą w 2018 roku ponieśli 291 razy, przy czym 16 strażników zostało wydalonych ze służby (*Statystyka...*, 2018, s. 42). Wśród głównych przyczyn postępowania porządkowego górowała enigmatyczna kategoria „inne” (244 przypadki), następnie praca pod wpływem alkoholu/środków odurzających (23), przewinienia dyscyplinarne z art. 230 (13) (Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r.), niedozwolone kontakty (12), dopuszczenie do nadzwyczajnych wypadków/ucieczki (11/6) oraz niehumanitarne traktowanie osadzonych (5).

Co ciekawe, wśród danych statystycznych nie wyodrębniono propozycji korupcyjnych, choć w świetle badań przeprowadzonych w 2008 roku 97% funkcjonariuszy zadeklarowało powszechność zjawiska w polskim systemie penitencjarnym (Pich, Wesołowska-Krzysztofek, 2008, s. 39).

Rozpowszechnienie procederu jest przypisywane zorganizowanym grupom przestępczym, które w zamian za korzyści finansowe otrzymywały od strażników więziennych przyzwolenie na dodatkowe widzenia, przemyt zakazanych przedmiotów, korespondencji czy używek (Kotowska, 2015, s. 147). Regularnie zresztą informuje o takich zdarzeniach ogólnopolska prasa. Kilka lat temu „Gazeta Wrocławska” poinformowała o skandalu we wrocławskiej służbie więziennej, gdzie trzech funkcjonariuszy w latach 2006–2013 w zamian za przemyt paczek, organizację pracy poza terenem zakładu karnego oraz obietnicę przedterminowego zwolnienia przyjęło łapówkę o łącznej kwocie ponad 60 000 zł (Rybak, 2013). Podobna sytuacja miała miejsce w Sztumie, tym razem jednak nielegalny barter opierał się na kolportażu narkotyków i sterydów anabolicznych (*Klawisze...*), natomiast najgłośniejszą sprawę ostatnich lat stanowi wrocławski „Babiniec”, kojarzony głównie z zarzutami o sutenerstwo, którego mieli dopuścić się miejscowi funkcjonariusze Służby Więziennej (Baczyński, 2018). Choć podobnych przykładów można by znaleźć więcej, nie należy jednoznacznie oceniać motywów działania strażników. Warto nadmienić, że oprócz zwykłych przewinień oraz pobudek materialnych zdarzają się również przypadki realnych gróźb ze strony osadzonych, mających na celu zastraszenie i wymuszenie określonych zachowań. Jak pokazuje statystyka, zjawiska nie należy bagatelizować, gdyż w 2018 roku zanotowano 148 przypadków napaści fizycznej na funkcjonariusza (*Statystyka...*, 2018, s. 39), poza tym badania wskazują, że 21% z nich doświadczyło agresji ze strony osadzonego, a 3% respondentów zasygnalizowało przemoc psychiczną (Kuźmik, 2018, s. 10).

## **Zakończenie**

Celem niniejszego artykułu była charakterystyka aberracji polskiego systemu penitencjarnego w oparciu o analizę statystyk Służby Więziennej, publikacje naukowe oraz artykuły prasowe. Studium newralgicznych elementów systemu penitencjarnego pozwala przyczyny nieprawidłowości rozpatrywać dwutorowo: w kontrofensywnej postawie osadzonych wobec wymiaru sprawiedliwości oraz etosie zawodowym strażników więziennych. Jednocześnie warto zauważyć, że bezpieczeństwo osadzonych powinno być rozpatrywane przez pryzmat takich komponentów rutyny penitencjarnej, jak wysoki profesjonalizm strażników, maksymalną weryfikację paczek/osób pojawiających się na widzeniach, rzetelną kontrolę

infrastruktury zakładowej, wnikliwą obserwację osadzonych oraz separację członków subkultury przestępczej. Mimo powyższych instrumentów, Służba Więzienna nigdy nie będzie zdolna do całkowitej eliminacji zdarzeń o charakterze kryminogennym. Taka kolej rzeczy jest efektem niezwykle dynamicznego procesu adaptacji osadzonych do obowiązujących norm prawnych i nieograniczonej kreatywności, która regularnie zaskakuje strażników formą. Osoby odbywające karę pozbawienia wolności zdają sobie sprawę z konsekwencji, jakie niesie za sobą niesubordynacja wobec nadzorujących, doskonale znają obowiązujące procedury kontrolne, dlatego z niezwykłą dbałością przygotowują proceder przemytu z osobami spoza więziennych krat, by następnie równie przemyślnie zadbać o zdobyte używki, dobra materialne i kontakty, co w warunkach izolacji społecznej stanowi istotną kartę przetargową w relacjach z kolegami z celi, ale też strażnikami. W efekcie, czynnik ludzki po obu stronach barykady paraliżuje model idealny systemu penitencjarnego. Konflikt interesów w tym przypadku wydaje się być nierozwiązywalnym.

## Bibliografia

- Baczyński M. (2018), *Zalatywimy was jak tych z Kleczkowskiej*, „Onet”, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/zalatywimy-was-jak-tych-z-kleczkowskiej/3ywezt3>, 23.07.2018.
- Becker-Pestka D. (2014), *Etos służby w pracy personelu resocjalizacyjnego*, „Colloquium” Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych, Kwartalnik 4, Gdańsk.
- Biuletyn Informacji Publicznej, Struktura organizacyjna Służby Więziennej*, 20.01.2021, [bip.sw.gov.pl](http://bip.sw.gov.pl).
- Błaszczak M., Orłowski D. (2016), *Autoagresja wśród więźniów*, „Kortowski Przegląd Prawniczy”, nr 3, Olsztyn.
- Boćwińska-Kiluk B. (2017), *Zachowania autoagresywne w zakładach karnych w Polsce – ujęcie teoretyczne*, Probacja II.
- Dutkiewicz D. (2021), *Przemyt w Areszcie Śledczym w Międzyrzeczu! Do kogo miała trafić ta paczka?*, „międzyrzecz.naszemiasto.pl”, <https://międzyrzecz.naszemiasto.pl/przemyt-w-areszcie-sledczym-w-miedzyrzeczu-do-kogo-miala/ar/c1-8107971>, 27.01.2021.
- Gierszewski J. (2013), *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Zarys systemu*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
- Klawisze dostarczali narkotyki więźniom* (2014), „Fakt”, <https://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/trojmiasto/klawisze-dostarczali-wiezniom-narkotyki/l60qxv2>, 12.05.2019.



- Kodeks karny wykonawczy*, Dz. U. 1997, Nr 90, poz. 557.
- Kotowska M. (2015), *Zagrożenie zjawiskiem korupcji ze strony członków zorganizowanych grup przestępczych z perspektywy funkcjonariuszy Służby Więziennej*, „*Studia Prawnoustrojowe*”, nr 27.
- Kowalczyk A. (2020), *(Nie)zwykła piłka tenisowa*, „*TVP Katowice*” z dnia 30.10.2020 r.
- Kuźmnik M. (2018), *Zagrożenia w placówkach penitencjarnych jako źródło obaw funkcjonariuszy*, „*Przegląd Więziennictwa Polskiego*”, nr 98, Warszawa.
- Lindert-Kuligowska K. (2020), *Udaremniony przemyt w więzieniu*, „*Beskidzka24*”, z dnia 20.07.2020 r.
- Lizińczyk S. (2014), *Próby i skuteczne samobójstwa w polskim systemie penitencjarnym w latach 2010–2013. Wybrane charakterystyki penitencjarne*, „*Profilaktyka Społeczna i Resocjalizacja*”, Warszawa.
- Maleszyk R. (2009), *Więziennictwo polskie na tle dziejów państwa w latach 1918–1956*, „*Przegląd Więziennictwa Polskiego*”, nr 62/63, Warszawa.
- Michalska A., Michalski D. (2020), *Zachowania niepożądane w zakładach karnych. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo AEH, Warszawa–Olsztyn.
- Moczydłowski P. (2002), *Drugie życie więzienia. Od początku roku prawie 70 prób przemytu do zakładów karnych* (2020), „*Gazeta prawna*” z dnia 19.05.2020 r.
- Osadzeni przebywający w jednostkach penitencjarnych w dniu 30 listopada 2018 roku*, Statystyka bieżąca, 20.01.2021, sv.gov.pl.
- Piekło na ziemi! Oto los pedofila-mordercy za kratami* (2012), „*Fakt*” z dnia 1.10.2012 r.
- Pich S., Wesołowska-Krzysztofek I. (2008), *Zanim będzie za późno. Zjawisko korupcji w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej*, Kalisz.
- Powalko O. (2017), *System więziennictwa w Polsce a bezpieczeństwo wewnętrzne*, „*Obronność. Zeszyty naukowe*” 2(22), Warszawa.
- Próba przemytu w Zakładzie Karnym w Koronowie. Buty wypełnione crackiem* (2020), „*TVP Bydgoszcz*” z dnia 20.11.2020 r.
- Przybyliński S. (2007), *Podkultura więzienna – wielowymiarowość rzeczywistości penitencjarnej*, Wydawnictwo Imupl, Kraków.
- Rybak M. (2013), *Afera korupcyjna w Służbie Więziennej we Wrocławiu. Podejrzani funkcjonariusze*, „*Gazeta wrocławska*” z dnia 21.08.2013 r.
- Służba Wartownicza, COSSW*, 02.03.2019 r., www.cossw.pl.
- Telefony ukryte w magnetofonie czy skarpety nasączone narkotykami. To tylko niektóre z pomysłów na przemyt przedmiotów do więzień* (2020), „*Radio Gdańsk*” z dnia 20.07.2020 r.
- Tomasz W., Hejmej A. (2015), *Charakterystyka nieformalnych struktur podkultury przestępczej*, „*Państwo i Społeczeństwo*”, (XV) nr 2.
- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o *Służbie Więziennej*, Dz. U. 2010, Nr 79, poz. 523.
- Zatrudnieni funkcjonariusze wg wykształcenia i wieku – stan w dniu 30.09.2018 r.*, Statystyka bieżąca, sw.gov.pl, 21.01.2021.

Ziobro J. (2018), *Bezpieczeństwo wewnętrzne w strategii województwa podkarpackiego. Współczesne uwarunkowania zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym w Polsce*, Protege et prodesse XI.

---

## Polish prison system aberrations

### Summary

The history of the prison system is defined as deviant, which results from two aspects: criminological and isolation. The penalty of imprisonment in Poland dating back to the Middle Ages is the foundation of the Criminal Code, which condemns persons committing crimes by placing the guilty in penitentiary institutions supervised by the Prison Service officers. However, a number of normative acts and the activity of officers meet with a counteroffensive by inmates who willingly use every opportunity to minimize the severity of punishment or to express opposition to the administration of justice. As a result, there are a number of irregularities that disturb the resocialization process and threaten other members of the community. The purpose of this article is to categorize this phenomenon.

**Key words:** penitentiary system, prison system, resocialization, abnormalities

### Informacja o autorze

**Eryk Strzeński** (exin1231@gmail.com) – absolwent studiów licencjackich na kierunku bezpieczeństwo narodowe (administracja bezpieczeństwa publicznego), aktualnie student studiów magisterskich na kierunku politologia (zarządzanie zasobami ludzkimi). Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół nowych ruchów społecznych, marketingu politycznego oraz subkultury przestępczej.